

❖ שיר [א] ❖

האל הטוב. אשר בידו כל טוב. טוב הזמין, לעבדו כל טוב. על יד איש
טוב. שלום שלום: פ"ז

עושה נסים, יעשה עמו פלאים. ויאריך שנותיו בנעימים. ויחיה בניו
הצאצאים. כולם יהיו ברוכים. הגדולים והערוסים: פ"ז

תמכני בכל טוב. וזכיתי לעשות טוב. לקבץ דרושי חידושי אשר נקרא
שמו חן טוב. האל הטוב, יגמלהו בשפע טוב: פ"ז

גם בחלותי, שלום לא עזבני. ובנו נסים הנחמד לא נטשני. בדבש וחמאה
וחטה ספקוני. צדקתם וחסדם רצה נא, ושגבם מכל יגונים: פ"ז

חינה של־תורה

[א] השיר הזה, שהוא חתימת הספר, נמצא רק בכתיבת יד קדשו, וגם ברפוס הראשון לא הביאוהו. רבינו המחבר מזכיר כאן ברמזים, אנשים וחכמים אשר סייעו אותו ותמכוהו. והשתדלתי לפענח רמזותיו, בעזרת החונן לאדם דעת. הנה בבית הראשון כתב, על יד איש טוב, שלום שלום. נראה כי שם האיש שלום. ואמנם בבית הרביעי כתב בהדיא, גם בחלותי, שלום לא עזבני. ומוזה שכפל כאן שלום שלום, אפשר כי גם שם אביו שלום, וכנהוג אצלנו להזכיר שם אדם בתוספת שם אביו ללא תיבת בן. בבית השני כתב ויחיה בניו וכו' הגדולים והערוסים. תיבת והערוסים אין לה הבנה, אם לא שנאמר שהכוונה לרמזו בזה שם משפחתם ערוסי, ולצורך המליצה והחרוזה נקט הערוסים בלשון רבים, על משקל הכהנים, הלויים ודומיהם, לפי שחוזר בזה עליו ועל בניו. ובבית הרביעי הזכיר את בנו נסים. ואולי אליו רמז גם בתחילת הבית השני, באמרו עושה נסים וכו', על דרך (שמואל-א יב, ו) י"י אשר עשה את משה ואת אהרן. נמצא שזכרו כאן שני אנשים, שלום (ואולי גם שם אביו שלום) ערוסי, ובנו נסים. מן הבית השלישי מובן כי שלום תמך ברכינו המחבר, כנראה בפרנסתו ובפרנסת בני ביתו, כדי שיוכל לסדר את חיבורו זה הנקרא חן טוב, שהיה מפוזר בקונטרסים ובניירות (עיי' במבוא הספר). מן הבית הרביעי עולה, שרבינו המחבר נפל למשכב וחלה חולי גדול וארוך, ואז שלום ובנו נסים סיפקו לו חטה לפרנסה, וכן דבש וחמאה, הטובים לחולה. וכיון שבבית הששי הזכיר שני חכמים מעיר גלותו כוכבאן כדלקמן, יתכן כי שלום ערוסי ובנו נסים, גם הם מתושבי כוכבאן. ואמנם ידוע כי אחת המשפחות הנכבדות שם, היא משפחת ערוסי. ועיין לקמן בתולדות רבינו המחבר סוף פרק חמישי. אולם, מדנקט והערוסים בתוספת וא"ו, יש מקום לומר כי שלום ונסים הם ממשפחה אחרת, ובתיבת והערוסים בא לרמז לכלל בני

ובני ישמרם ויחיים, לא הרפוני. במצעות ומאכל ומשקה ניהלונני. ובכבוד גדול כתרונני. יברכם צורי אשר כוננני: פ"ז

גם רב יהודה רב הקהלה אגיד. ואברהם הידיד, גם הוא נגיד. שמש נודע בשערים ואין צריך להגיד: פ"ז

היו לעזרה בתפלה ותחנונים. כולם יהיו ברוכים. מפי בעל הרחמים: פ"ז
אודך אלהי כי אנפת בי וימינך סעדתני. ובחסדך הגדול מחליי רפאתני. ומעוני טיהרתני. יסרתני ולמות לא נתתני. ובצדקתך החייתני: פ"ז

עד כאן מה שנמצא^[א]

חינה שליתורה

משפחת ערוסי. אי נמי גם שלום ונסים הם ממשפחה זו, ונקטו והערוסים בוא"ו, לכלול את יתר בני משפחתם. והכי נמי מסתברא, כי למה לא יזכיר שם משפחתם לדעת מי הם. ומה שלא הזכיר שמות המשפחה של-שני החכמים מעיר כוכבאן כדלקמן, זהו מפני שהזכיר תפקידיהם ובוהן מובן מי הם. ואמנם בנו מהר"ר שלמה כדחיי, הזכיר חכם בשם רבי שלום ערוסי, ונראה מלשונו שהיה חבירו של-רבינו המחבר, עיין לקמן בתולדות חייו פרק שני הערה כ"ג. בבית החמישי כתב, **ובני וכו' לא הרפוני וכו'**. נראה שהכוונה שבזמן מחלתו לא זז מאצלו, ולא החסירו ממנו דבר וכו'. **בבתיים** הששי והשביעי הזכיר שני חכמים שהיו לו לעזרה בתפילה ותחנונים. [נראה שהם עצמם נשאו תפילות לרפואתו. ולפי רום מעלתם ועוצם גדולתם, החשיב מאד את תפילתם. אי נמי, הכוונה שהם היו אוספים את כל בני הקהילה לשאת תפילות על כך]. הראשון, **רב יהודה רב הקהלה**. יתכן שהכוונה לתלמידו מהר"ר שוכר ב"ר מנחם אלחאצרי, שמילא את מקומו ברבנות הקהילה בכוכבאן לאחר שחזר לצנעא עיר מולדתו. שכן שוכר היינו יהודה, כדלעיל סימן ס"א הערה ג'. ומכאן שהשיר נתחבר לאחר שחזר לצנעא, כי עד אז הוא היה רב הקהילה בכוכבאן. והכי נמי מסתברא, שהרי שיר זה הוא חתימת הספר, והספר נראה שלא סודר אלא לאחר שחזר לצנעא, עיין במבוא הספר. והשני, **ואברהם הידיד**, גם הוא נגיד. יתכן שהכוונה למהר"ר אברהם גרשי, שהיה מרבני הקהילה בכוכבאן. [והוא זקינו (אבי אמו) ורכו של-זקיני (אבי אמי) מהר"ר ישראל משרקי, עיין מה שכתבתי בחלק א' דף שס"ו הערה ח']. ומדברי רבינו המחבר מובן שהיה נגיד, דהיינו נשיא הקהילה. ובפינקס התרומות של-השד"ר מהר"ר שלמה אלנדאף (הנדפס בספר איש ימיני סוף חלק ד') דף ד' נזכר בזה הלשון, גבאי קופות מ"ו אברהם אלגרשי, ע"כ. גם ראיתי חתימתו לצד חתימת רבינו המחבר. **ובבית** האחרון הורה לאלהיו שריפאהו מחליו, ולמות לא נתנו. וזה דומה למה שאירע לרבינו הגדול מהר"ק, כמו שכתב בשלחי הקדמתו השנייה לעץ חיים וזה לשונו, אודה ה' וכו' ולמות לא נתנני. כי בשנה זו נהייתי ונחלתי, וכפש"ע ביני ובין המות. וגבר חסדו עלי והחיני וכו', ועיין שם: [כ] עיין מה שכתבתי על זה במבוא הספר:

